

בבית המשפט העליון

רע"א 2479/06

רע"א 3899/06

בפני :

כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופטת א' חיות

המבקשים ברע"א 2479/06 ארגון סוכני הדואר ו-63 אחרים
וברע"א 3899/06 :

נ ג ד

המשיבה ברע"א 2479/06 חברת דואר ישראל בע"מ (לשעבר רשות הדואר)
וברע"א 3899/06 :

בקשות רשות ערעור על החלטות בית המשפט
המחוזי בת"א-יפו מיום 15.3.06 בבש"א 6260/06
ומיום 23.4.06 בבש"א 7356/06 שניתנו על ידי כבוד
הנשיא י' זפט

תאריך הישיבה : י"ז באייר תשס"ו (15.5.06)

בשם המבקשים : עו"ד ל' עפרוני ; עו"ד ג' ברונשטיין ;
עו"ד ש' תורג'מן ; עו"ד מ' לובן-קובי
בשם המשיבה : עו"ד א' דליזובסקי ; עו"ד ע' חריף

פסק-דין

השופט א' גרוניס :

1. בפנינו שתי בקשות רשות ערעור : הראשונה, רע"א 2479/06, מכוונת נגד החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד סגן הנשיא י' זפט), בה ניתן צו זמני המורה למבקשים למסור למשיבה את כל דברי הדואר, לרבות דברי דואר רשומים וחבילות וכן כל דבר דואר אחר השייך ללקוחות המשיבה ומוחזק בידם, בולים, מעטפות, כרטיסי חניה, כרטיסי חיוג, כספים, ציוד, ריהוט, קופה, כספת וכל פריט ו/או ציוד אחר השייך למשיבה (להלן - בקשת רשות הערעור הראשונה). הבקשה השנייה, רע"א 3899/06, מכוונת נגד החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד סגן הנשיא י' זפט) לדחות את בקשת המבקשים לעיכוב

הליכי מכרז שנועדו לאתר מועמדים מתאימים להחלפת חלק מהמבקשים בעבודתם כסוכני דואר (להלן - בקשת רשות הערעור השנייה). בעת שההליכים התנהלו בבית משפט זה אף הוגשו על ידי המבקשים שלוש בקשות לפי פקודת ביזיון בית המשפט.

2. המשיבה, חברת דואר ישראל בע"מ, הוקמה לפי הוראת חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2004, והחליפה את רשות הדואר. המבקשים התקשרו עם רשות הדואר בהסכמים לפיהם ישמשו כסוכנים של הרשות (וכיום של המשיבה) ויבצעו עבורה את העבודות המבוצעות על ידי בית דואר. קיימים כמה סוגים של הסכמים בין המשיבה לבין סוכני הדואר אך בכולן מופיעות ההוראות הבאות, החשובות לענייננו: סעיף 22 בהסכמים השונים קובע כי תוקפם של ההסכמים לשנה אחת והם מוארכים באופן אוטומטי, כאשר לכל אחד מהצדדים שמורה הזכות לבטל את ההסכם, ללא נימוק, בהודעה מוקדמת של 60 יום. יחד עם זאת, סעיף 23 בהסכמים מתיר למשיבה לבטל את ההסכם באופן מיידי אם מפר הסוכן הוראות מסוימות המצויות בו, כגון ההוראות בדבר זמני פתיחה וסגירה של הסוכנות. עקב הפרטת רשות הדואר והפיכתה לחברה ממשלתית החלה פועלת המשיבה להשאת רווחיה. במסגרת זו היא ביקשה לשנות את ההסכמים שבינה לבין סוכני הדואר כולם, ובכללם המבקשים, וניהלה עם סוכני הדואר משא ומתן על נוסח החוזה החדש. הצדדים לא הצליחו להגיע לידי הסכמה והמחלוקת ביניהם הלכה וגברה עד שבחודש פברואר 2006 החלו חלק מסוכני הדואר (כ-180 סוכנים ובהם המבקשים) לנקוט צעדי מחאה. בין היתר, השביתו הסוכנים, באופן חלקי, את סניפי הדואר שהפעילו בימים 26-27 בחודש פברואר, והחל מיום 28.2.06 השביתו אותם באופן מלא.

3. על רקע זה, שלחה המשיבה לסוכנים השובתים הודעות על סיום ההתקשרות עימם לאלתר, ופנתה ביום 5.3.06 לבית המשפט המחוזי בבקשה לסעד זמני. היא ביקשה כי בית המשפט יורה לכל הסוכנים השובתים למסור לידיה את כל דברי הדואר המצויים בידם וכן את כל הציוד שבבעלות המשיבה ובהחזקתם (כמפורט בפיסקה 1 לעיל). כן ביקשה המשיבה כי בית המשפט יתיר לה, במקרים בהם לא יצייתו הסוכנים לצו, להיכנס באופן מיידי למבני הסוכנויות באמצעות קציני הביטחון שלה, ובסיוע משטרת ישראל, ולתפוס את כל דברי הדואר והציוד השייכים לה. בית המשפט המחוזי נתן צו ארעי כמבוקש במעמד צד אחד. באותו יום שלחו באי כוחה של המשיבה מכתב לכל סוכני הדואר השובתים בו הודיעו להם על החלטתו של בית המשפט המחוזי. כן נכתב בו כי על רקע הוראות הצו הארעי, על הסוכנים להתייצב בסוכנות שהם מפעילים ביום 6.3.2006 בין השעות 8:30 ל-10:00 ולמסור את כל המפורט בצו לידי המשיבה. אם לא יתייצבו, כך נאמר במכתב, או יסרבו לקיים את הצו, ייכנסו נציגי המשיבה לסוכנות ויוציאו את כל המפורט בצו. המבקש 1, ארגון סוכני הדואר, הורה לכל הסוכנים להעביר לידי המשיבה את כל דברי הדואר המצויים בידם, אך לא להשיב לה את הציוד. בהמשך לכך, נכנסו אנשיה של המשיבה לחלק מהסוכנויות שלא השיבו את

הציוד ולא חתמו על חוזה חדש ונטלו את הציוד המצוי בהם. במקביל, הודיעה המשיבה לסוכנים כי מי שיחתום על חוזה חדש עימה, לא יהיה כפוף להוראות הצו הזמני. ביום 9.3.06 נערך דיון בבקשה לצו הזמני במעמד שני הצדדים. בעקבות דיון זה החליט בית המשפט המחוזי, ביום 15.3.06, להותיר את הצו הארעי על כנו ככל שהוא מורה למבקשים להעביר לידי המשיבה דברי דואר וציוד. לעומת זאת, ביטל בית המשפט את הצו המתיר למשיבה להיכנס לסוכנויות וליטול דברי דואר וציוד בעצמה. נציין, כי בקשתה של המשיבה לסעד זמני הוגשה עובר להגשת הליך עיקרי על ידה. ביום 12.3.06 הגישה המשיבה המרצת פתיחה בה ביקשה סעד הצהרתי לפיו המבקשים הפרו את ההסכמים בינם לבינה.

4. בקשתה של המשיבה לסעד זמני הוגשה במקור נגד 178 סוכנים. ארבעה מהסוכנים נמחקו מהבקשה, לבקשת המשיבה, בטרם ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי ולפיכך הצו הזמני חל על 174 סוכנים. בעקבות מתן הצו הזמני חתמו 111 מתוכם על חוזה חדש עם המשיבה. ששים וחמישה הסוכנים הנותרים הגישו את בקשת רשות הערעור הראשונה, אך שניים מהם נמחקו לבקשתם, כך שהמבקשים מונים 63 סוכנים (יחד עם ארגון סוכני הדואר - 64 מבקשים בסך הכל). ואולם, מכתבי הטענות שהוגשו במסגרת הבקשה לעיכוב ביצוע שהוגשה לבית משפט זה, התברר כי בזמן שחלף מאז הגשת רע"א 2479/06 (ביום 19.3.06) ועד ליום 5.4.06 (עת הוגשה הבקשה לעיכוב ביצוע), חתמו 28 מתוך המבקשים על חוזים חדשים עם המשיבה. המשיבה הודיעה כי אינה מעוניינת לחתום על חוזה חדש עם 35 המבקשים הנותרים, שכן איבדה, לטענתה, את האמון בהם באופן מוחלט. מתוך 35 סוכנים אלה, בוצע הצו הזמני לגבי 28. המשיבה החלה לפעול במרץ (כדבריה) למצוא מחליפים ל-35 הסוכנים האמורים, פרסמה 29 מכרזים להחלפתם, שכולם כבר הוגשו הצעות ובתשעה מהם הוכרז זוכה. לאור הפעולות שנקטה המשיבה לאיתור מחליפים למבקשים, הגישו המבקשים ביום 20.3.06 בקשה לצו מניעה זמני האוסר על המשיבה לפתוח בהליכי מכרז לאיתור סוכני דואר מחליפים או לקדם הליכים כאמור. כן ביקשו המבקשים בגדרה של אותה בקשה כי בית המשפט יורה למשיבה להעביר לידיהם את תשלומי הגמול המגיעים להם בגין חודש ינואר 2006, שטרם הועברו לידם. בית משפט קמא דחה את הבקשה ביום 23.4.06 מהטעמים שפירט בהחלטתו בעניין הסעד הזמני שניתן למשיבה. נגד החלטתו זו מכוונת בקשת רשות הערעור השנייה. במקביל להגשת הבקשה לסעד זמני בעניין המכרזים, הגישו המבקשים גם בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו הראשונה של בית המשפט המחוזי. משדחה בית משפט קמא את בקשת עיכוב הביצוע, הגישו המבקשים בקשת עיכוב ביצוע לבית משפט זה וביום 7.4.06 התקבלה הבקשה. בהחלטה נוספת מיום 11.4.06 הובהר כי משמעות ההחלטה על עיכוב הביצוע הינה כי על המשיבה להימנע מכל פעולה שתמנע את השבת המצב לקדמותו, כפי שהיה עובר למתן הסעד הארעי בבית משפט קמא.

5. ביום 15.5.06 התקיים דיון בבקשות רשות הערעור בבית משפט זה, אשר בסופו

הסכימו בעלי הדין לפנות להליך של גישור. משכשל הליך הגישור זומנו בעלי הדין לדיון נוסף בו הוחלט לבקש משר התקשרות לשקול התערבות במחלוקת. ביום 16.10.06 הודיע שר התקשרות כי הגיע למסקנה כי בשלב זה אין באפשרותו לסייע לסיומה של המחלוקת על דרך הסדר. לפיכך, אין מנוס אלא להכריע בבקשות רשות הערעור.

6. לשם השלמת התמונה ובטרם נפנה לדיון בבקשות רשות הערעור לגופן, עלינו להרחיב מעט בתיאור ההליכים בבית המשפט המחוזי ובתיאור השתלשלות העניינים לאחר שניתנו החלטותיו. לצד המרצת הפתיחה שהגישה המשיבה, תלויה ועומדת בבית המשפט המחוזי תביעה שהוגשה ביום 2.3.06, טרם הגישה המשיבה בקשתה למתן סעד זמני, על ידי שישה מבין המבקשים דכאן. מבקשים אלה קיבלו הודעה על סיום ההסכם בינם לבין המשיבה עובר לעיצומים שנקטו סוכני הדואר בסוף חודש פברואר 2006 (סיום ההסכם עימם היה אחת הסיבות לנקיטת העיצומים). בתביעתם עתרו אותם שישה סוכנים לאכיפת ההסכם בינם לבין המשיבה (להלן - תביעת האכיפה). נציין, כי תביעת האכיפה אוחדה עם המרצת הפתיחה שהגישה המבקשת ובקשת המבקשים לסעד זמני הוגשה בגדרן של התביעות המאוחדות. לאחר שניתן הצו הזמני נשוא בקשת רשות הערעור הראשונה ביקשו המבקשים דכאן להצטרף לתביעת האכיפה כתובעים. בבקשת ההצטרפות נטען בשם 28 הסוכנים שחתמו בינתיים על הסכם חדש כי הם חתמו על ההסכם תחת עושק וכפייה מצד המשיבה. בתגובה, הודיעה המשיבה ל-28 הסוכנים (מתוך המבקשים) שחתמו איתה על הסכם חדש כי היא רואה בבקשה הודעה על ביטול החוזה החדש ודורשת מהם לקיים את הוראות הצו הזמני שניתן בבית המשפט המחוזי, לאלתר. בעקבות הודעה זו שלחו 15 מהסוכנים שחתמו על חוזה חדש והיו צד לבקשה לתיקון כתב תביעה הודעה, לפיה הם אינם עומדים מאחורי הבקשה לתיקון כתב התביעה וכי חתמו על ההסכם החדש מרצונם החופשי. תשעה סוכנים נוספים הודיעו למשיבה, לטענתה, כי בכוונתם לשלוח לה הודעה דומה לזו ששלחו 15 הסוכנים המוזכרים לעיל. שלושה סוכנים הודיעו למשיבה כי הם ביטלו עימה את ההסכם החדש והם עומדים מאחורי הבקשה לתיקון כתב תביעה. סוכנת אחת לא מסרה עמדתה. כתוצאה מכך, לפי הנתונים שלפנינו, מתוך 28 הסוכנים שחתמו על הסכם חדש שלושה מצטרפים ל-35 הסוכנים שעומדים מאחורי המשיבה לא מוכנה לחתום על הסכם חדש.

7. לסיכום, מתוך המבקשים ישנם 38 סוכנים שהצו תקף לגביהם, כאשר לגבי 28 מתוכם כבר בוצע הצו. ישנם 24 מבקשים שחתמו על הסכם חדש וכפי הנראה עומדים כרגע מאחוריו וסוכנת אחת שעמדתה לא ידועה. יוער, כי באי כוחם של המבקשים טוענים כי החתימה על ההסכם החדש נכפתה על מי מהמבקשים שחתם עליהם, אך כל עוד מצויים מכתבים חתומים בידי המשיבה המודיעים כי המבקשים שחתמו על ההסכם החדש עשו זאת מרצונם, אין לקבל טענה זו. אין בכך כדי לומר שמדובר בטענה מופרכת מאליה (כך במיוחד הואיל ומרבית המבקשים שהודיעו שחתמו מרצונם עשו זאת במכתב בנוסח אחיד, שכפי הנראה נשלח אליהם

על ידי המשיבה). עם זאת, זוהי סוגיה עובדתית שיש לבררה ולהוכיחה בערכאה הדיונית ולא ניתן למצוא לה פתרון במסגרת בקשות רשות הערעור דנא. אעיר כי אף זהותם המדויקת של המבקשים עוררה קשיים, הואיל וחלקם ביקשו להימחק מבקשות רשות הערעור ואילו אחרים ביקשו להצטרף. יש לציין, כי פרט לכתבי הטענות מטעם ארגון סוכני הדואר והמבקשים, הוגשו בתיקים שלפנינו גם כתבי טענות מטעם קבוצה של ארבעה סוכני דואר אשר רק חלקם הופיעו ברשימת המבקשים המקורית. האחרים, כפי הנראה, מבקשים להצטרף כמבקשים בבקשות רשות הערעור, אך לא נמצא בחומר כל זכר להגשת בקשה לצירוף צד.

8. בית המשפט המחוזי קבע כי הוכח לפניו, לכאורה, כי המבקשים הפרו את ההסכם בינם לבין המשיבה משהשבינו את הסוכנויות שהם מפעילים. על כן, קבע בית משפט קמא, כי עמדה למשיבה זכות לבטל את ההסכם לאלתר. עם ביטול ההסכם קמה למשיבה, על-פי הוראות ההסכם, זכות לכאורה לקבלת דברי הדואר והציוד המצויים בידי הסוכנים. בית המשפט דחה את טענת המבקשים, לפיה הוראות ההסכם שוללות את זכותם לשבות ומשכך דינן להתבטל בקובעו, כי בקשה למתן סעד זמני אינה האכסניה הנכונה לבירור טענה כגון דא וכי נקודת המוצא לדיון הינה תקפות ההסכם. לעניין מאזן הנוחות קבע בית המשפט המחוזי, כי משבוטלו הסכמי הסוכנות על ידי המשיבה והודעה על כך נמסרה למבקשים, אין הם זכאים להשתמש בפרטי הדואר או בציוד השייך למשיבה. במצב דברים זה סבר בית המשפט, כי לא ייגרם להם כל נזק אם יעבירו את הציוד לידי המשיבה. מאידך, ציין בית משפט קמא, כי שלילה מן המשיבה של אפשרות השימוש בפרטי הדואר ובציוד עלולה לגרום לה נזק ביחסיה עם לקוחותיה וכן נזק כספי, אם תאלץ לרכוש ציוד חלופי. בקשת המבקשים למתן סעד זמני המונע קיום מכרזים להחלפתם נדחתה בבית המשפט המחוזי מהטעמים שפורטו בהחלטה בבקשת המשיבה לסעד זמני.

9. המבקשים טוענים כי שגה בית המשפט המחוזי משהעניק למשיבה סעד זמני שכמוהו כקבלת עמדתה בהמרצת הפתיחה שהגישה, תוך שינוי המצב הקיים. לטענתם, משנתן בית המשפט את הצו הזמני, העניק למשיבה את כל מבוקשה בתביעה העיקרית (שם ביקשה סעד הצהרתי לפיו המבקשים הפרו את ההסכמים עימה), והביא לביטול דה-פקטו של ההסכמים. לגופם של דברים, טוענים המבקשים כי המשיבה היא שהפרה את ההסכמים לפני שנקטו צעדי מחאה. המבקשים סבורים כי יש להתחשב בכך שההסכמים הינם חוזים אחידים; בכך שהמשיבה הינה גוף דו מהותי שחלה עליו חובת הגינות ובכך שמעשיה של המשיבה פוגעים בזכותם לשבות. כמו כן, טוענים המבקשים כי טעה בית המשפט משקבע כי מאזן הנוחות נוטה לטובת המשיבה. הם טוענים כי הצו גורם להם עצמם נזק רב - אובדן מקור פרנסה, הפרת הסכמי שכירות מקום בו הסוכן הוא אשר שוכר את מבנה הסוכנות - ואף גורם נזק רב לציבור הנאלץ להמתין עד אשר תוכל המשיבה לספק שירותי דואר באמצעות סוכנויות חלופיות. אשר להחלטה בבקשתם למתן סעד זמני בעניין המכרזים, מוסיפים המבקשים כי בית המשפט התעלם מכך שבקשתם כללה עתירה לצו המורה למשיבה לשלם להם את תגמולי חודש ינואר 2006 שטרם העבירה לידם.

10. המשיבה סומכת ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי. היא טוענת כי היה צורך דחוף במתן הצו הזמני בבית המשפט המחוזי שכן על ידי השבתת סוכנויות הדואר עיכבו המבקשים דברי דואר דחופים וגרמו נזק רב לציבור. המשיבה מוסיפה, כי היענות לבקשת רשות הערעור תהווה למעשה מתן הסעד הסופי המבוקש בתביעה העיקרית שהגישו המבקשים - אכיפת ההסכם. מכל מקום סבורה המשיבה כי בסופו של יום, אם יזכו המבקשים בתובענה שהגישו, הם יהיו זכאים לכל היותר לפיצוי כספי בגין 60 יום, חלף 60 ימי ההודעה המוקדמת הקבועים בהסכם לעניין סיומו ללא נימוק. אשר להחלטה בבקשת המבקשים לסעד זמני נגד קיום מכרזים להחלפתם, טוענת המשיבה כי צדק בית המשפט בדחותו את הבקשה. בין היתר טוענת המשיבה, כי את הבקשה לסעד זמני בעניין הקפאת המכרזים היה על המבקשים להגיש

לבית המשפט לעניינים מינהליים. לעניין תשלום תגמולי חודש ינואר 2006 טוענת המשיבה כי ככל שקיימים בידיה כספים המגיעים למבקשים, הרי ששיעורם מתגמד לעומת הנזקים שגרמו לה המבקשים בפעולות שנקטו. המשיבה מוסיפה כי בהתאם להוראות ההסכמים בינה לבין המשיבים היא זכאית לקזז את הסכומים המגיעים לה, וכי היא אף רשאית לעכב בידה את התשלום החודשי האחרון המגיע לסוכן עד לגמר התחשבות סופית - וזו עדיין לא נערכה.

11. לאחר שעיינו בבקשות רשות הערעור ובתשובות להן החלטתנו לדון בבקשות כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור לפי הרשות שניתנה. מצאנו כי נפלה שורה של פגמים בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. ואולם, בטרם נערוך דיון בפגמים אלה עלינו להתייחס למבוקשם האמיתי של המבקשים בבקשות רשות הערעור שבפנינו. המבקשים רוצים בכינוס מחדש של ההסכמים בינם לבין המשיבה ובהשבה לעבודה של אלה מהם שאיבדו פרנסתם. מתן סעד שכזה, למרבה הצער, אינו אפשרי בגדרן של בקשות רשות הערעור שבפנינו. את עניינם של אלו מבין המבקשים אשר חתמו על הסכם חדש עם המשיבה לא ניתן לברר בגדר ההליך הנוכחי. הוא מחייב בירור עובדתי חדש בבית המשפט המחוזי, שיכלול התייחסות לנסיבות החתימה על ההסכם החדש ולהוראות ההסכם החדש גופו. אשר לסוכנים שלא נחתם עימם הסכם חדש (או שבוטל ההסכם החדש שנחתם עימם), אף לאלה לא ניתן ליתן סעד המשיב את המצב לקדמותו. ראשית, קיים בפנינו קושי דיוני לא פשוט הנובע מכך שבקשות רשות הערעור דכאן אינן מכוונות נגד החלטה של בית המשפט המחוזי בבקשה לסעד זמני של אכיפת ההסכמים בין המשיבה למבקשים. ביטול הסעד הזמני שניתן למשיבה יוביל לכך שהמבקשים לא יידרשו עוד להשיב את הציוד שבידיהם לידי המשיבה, אך לא להשבתם לעבודה כסוכני דואר. לשם כך יהיה צורך בצו עשה המורה למשיבה לשוב ולהעסיקם כסוכנים. הבקשה לסעד זמני שהגישו המבקשים בבית המשפט המחוזי (הבקשה נשוא רע"א 3899/06) לא כללה סעד של אכיפת הסכם. היא נגעה להקפאת הליכי המכרזים ולתשלום גמול חודש ינואר 2006 בלבד. שנית, גם אם נתעלם מהקושי הדיוני ונבדוק דברים לגופם, נראה כי קיים קושי רב בהשבת המצב לקדמותו. כאמור, משמעות השבת המצב לקדמותו במקרה זה הינה מתן צו המורה למשיבה לאפשר למבקשים להמשיך לשמש כסוכניה - תפקיד המחייב אמון הדדי ושיתוף פעולה יום-יומי בין הסוכן לבין המשיבה. זאת, לאחר שהמשיבה הודיעה כי היא מסרבת לכך בתוקף וכאשר ההסכם בין בעלי הדין מורה כי ניתן לבטלו, מכל סיבה שהיא, בהודעה מוקדמת של 60 ימים מראש. הלכה היא כי בית המשפט נוקט זהירות מיוחדת ונמנע מלאכוף - ולו לתקופה מוגבלת - הסכם עסקי מסוג זה שבין המשיבה למבקשים (ראו, רע"א 5284/95 גייגי מעבדות קוסמטיקה בע"מ נ' של סוכנויות יופי בע"מ (לא פורסם, 24.10.1995); רע"א 1868/98 סייג נ' המועצה לייצור ולשיווק צמחי נוי (לא פורסם, 6.4.1998); רע"א 3031/97 ארז שיווק והפצת סיגריות (1992) בע"מ נ' ש. שמיע בע"מ (לא פורסם, 4.6.1997)). לא מצאנו בסיס לחרוג מהלכה זו במקרה דנא. לפיכך, ומשלא הצלחנו להביא את בעלי הדין להסכמה, על אף ניסיונות רבים, לא ניתן להורות על השבת המבקשים לעבודתם בצו.

12. אף שבדברים האמורים לעיל הוכרעה השאלה האופרטיבית העיקרית העולה בבקשות רשות הערעור שלפנינו, לא נצא ידי חובתנו אם לא נדון בהחלטותיו של בית משפט קמא לגופן. נעיר, כי הואיל ובית משפט קמא אימץ את נימוקיה של החלטתו הראשונה כנימוקים גם להחלטתו השנייה, עיקר דיוננו יתמקד בהחלטה הראשונה. בהכריעו בבקשה למתן סעד זמני, בוחן בית המשפט שני עניינים מרכזיים: קיומה של זכות לכאורה ומאזן הנוחות. נפתח במאזן הנוחות. בית משפט קמא בחן את מאזן הנוחות תוך שהוא יוצא מנקודת הנחה כי ההסכמים בין המשיבה למבקשים בטלים. בכך נראה כי נתפס לטעות. המשיבה הגישה המרצת פתיחה בה היא מבקשת הצהרה של בית המשפט אודות הפרת ההסכם, המקימה לה זכות ביטול מיידית. תובענה זו טרם הוכרעה. לפיכך, נקודת המוצא לדיון בבית המשפט המחוזי הייתה צריכה להיות כי ההסכמים תקפים, ושאלת הנזק הייתה צריכה להיבחן לאור אפשרות ביטולם. לגופם של דברים, את נזקם של המבקשים במקרה דנא יש לבחון בשני מישורים - המישור האישי הנוגע לסוכן הדואר היחיד, והמישור הקיבוצי הנוגע לסוכני הדואר כולם. במישור האישי, הצו המורה למבקשים להשיב לידי המשיבה את הציוד שברשותם משמעו סגירתן דה-פקטו של הסוכנויות שבעליהן סירבו לחתום על הסכם חדש עם המשיבה, ופגיעה חמורה בפרנסתם. כל זאת, בטרם נקבע בבית משפט קמא כי המבקשים הפרו את ההסכמים.

במישור הקיבוצי, הצו הארעי והצו הזמני שניתן לאחריו היוו אמצעי לחץ ששימש את המשיבה במאמציה לשכנע את הסוכנים לחתום על ההסכם החדש. כתוצאה ממתן הצווים התפוררה ההתנגדות המאורגנת של סוכני הדואר נגד החתימה על ההסכם החדש. בכך נגרם נזק נוסף לסוכנים, שכן ברי, כי לכל אחד מהסוכנים היחידים אין ולא יכול להיות אותו משקל במשא ומתן כמו לארגון המייצג קבוצה גדולה של סוכנים. כך איפוא, הסעד הזמני טמן בחובו נזק חמור במיוחד עבור המבקשים. לעומת זאת, את הנזקים שהיו עשויים להיגרם למשיבה ולציבור ניתן היה למנוע באמצעות צו המורה לסוכנים השובתים לשוב לעבודתם (הסוכנים גם הודיעו על מוכנותם לעשות כן בבית המשפט המחוזי ובבית משפט זה). יש לציין כי נסיבותיו המיוחדות של המקרה הנוכחי הובילו לכך שהדיון בערכאה זו מתנהל בדיעבד, לאחר שנגרם כבר הנזק למבקשים. בכך קיים לנו יתרון על הערכאה הדיונית. ואולם, את נזקם של המבקשים והקושי בהשבת המצב לקדמותו ניתן וצריך היה לצפות מראש.

13. בהתחשב בכך שמאזן הנוחות נוטה בבירור לטובת המבקשים נדרשת המשיבה לעמוד ברף גבוה במיוחד להוכחת זכותה לכאורה (ראו, רע"א 10066/04 נ.ר. ספאנטק תעשיות בע"מ נ' ד.ס.פ. ספיר אנטרפרייז בע"מ, פ"ד נט(4) 700 (2005); רע"א 6994/00 בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ נ' אמר, פ"ד נו(1) 529, 533 (2001)). בפתח הדיון בשאלת קיומה של זכות לכאורה יש לעמוד על סוג היחסים המשפטיים בין המבקשים למשיבה. סעיף 46(א) לחוק הדואר, התשמ"ו-1986, מורה כי היחסים שבין חברת הדואר לבין סוכני הדואר לא ייראו, לכל דבר ועניין, כיחסי עובד ומעביד. על כן, לא ניתן לראות בארגון סוכני הדואר ארגון עובדים ובסוכני הדואר עצמם עובדים של המשיבה (כך לכל הפחות כאשר מדובר ביחסי חברת הדואר עם הסוכנים; ראו, בג"ץ 6194/97 נקש נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נג(5) 433, 445 (1999)). ואכן, המבקשים אינם טוענים כי יש לייחס להם מעמד של עובדים ולהחיל עליהם את דיני העבודה. לאור זאת, ובהתחשב בהוראות ההסכם שבין המבקשים למשיבה נראה, כי לפחות על פני הדברים עומדת למשיבה זכות לכאורה לקבלת הסעד שביקשה. טענות ההגנה של המבקשים, כפי שהוצגו בבית משפט קמא אינן, על פניהן, טענות חזקות. הטענה לפיה עומדת למבקשים הזכות לשבות הינה בעייתית במיוחד. זכות השביתה המוגנת הינה יציר דיני העבודה וספק רב אם ניתן להכיר בה מחוץ למסגרת היחסים שבין עובד למעביד (עיינו, חוק יישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז-1957. נעיר כי בנסיבות מסוימות מכיר המשפט בשביתה המכוונת נגד מעשיו של ריבון ולא של מעסיק, בג"ץ 1074/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' בית הדין לעבודה, פ"ד מט(2) 485 (1995), אך קשה מכאן לגזור הכרה בשביתה של מי שאינו עובד). יתרה מכך, הכרה בזכות זו במקרה דנא עלולה לרוקן מתוכן את הוראת סעיף 46(א) לחוק רשות הדואר. הטענה בעניין חוק החוזים האחדים נראית כבעלת בסיס איתן יותר, אך היא לא נטענה בפירוט בבית המשפט המחוזי, ואף לא בפנינו. עם זאת, לא ניתן לומר כי טענותיהם של המבקשים הינן חסרות סיכוי. לפיכך, ובהתחשב במאזן הנוחות, לא היה מקום לדחות על הסף ללא דיון ממצה. מכאן שטעה בית משפט קמא משהעניק למשיבה את הסעד שביקשה והוא מתבטל. יחד עם זאת, הואיל ומצאנו כי אין להורות על השבת המצב לקדמותו, אין מקום להורות למשיבה להחזיר את הציוד שהוציאה מידי המבקשים שכבר אינם משמשים כסוכניה.

14. כאמור, לפי הנתונים המצויים בפני בית משפט זה, אחדים מהמבקשים עימם מסרבת המשיבה לשוב לעבוד טרם העבירו לידי המשיבה את הציוד המצוי בידיהם. בהקשר זה חשוב לציין כי הניתוח שנערך לעיל בנוגע למאזן הנוחות התייחס למצב הדברים כפי שהיה בטרם ניתן הצו הזמני בבית המשפט המחוזי. בהתחשב בשינוי הנסיבות מאז שניתן הצו הזמני בבית המשפט המחוזי ובעקבותיו, ייתכן כי כיום יש מקום לשקול מחדש מתן צו זמני המורה לאותם מבקשים להשיב למשיבה את הציוד. ואולם, לא ניתן לדון בצו זמני כזה במסגרת ההליך הנוכחי. אם יהיה בצו זמני שכזה צורך, תוכל המשיבה לשוב ולפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה מתאימה. יוער, כי מן הראוי שבקשה כזו תתייחס בפירוט לכל אחת מהסוכנויות הרלוונטיות ותפרט את השתלשלות העניינים הנוגעת לה.

15. בשולי הדברים, יש להקדיש מחשבה להחלטה בעניין הצו הארעי שניתן בבית המשפט המחוזי ולתוצאותיה. זאת, אף שהחלטה זו אינה עומדת עוד על הפרק משהוחלפה על ידי

ההחלטה בצו הזמני. בית משפט קמא העניק למשיבה צו במעמד צד אחד. ספק רב אם היה מקום לעשות כן. בעלי הדין דכאן מעורבים בסכסוך ממושך, אשר הגיע לשיאו בסוף חודש פברואר 2006. אמנם שירות הדואר הינו שירות חיוני ועיכוב דברי הדואר גורם נזק לציבור, אך ניתן היה לקבוע דיון דחוף בתיק כבר למחרת היום ולעכב את מתן הצו עד לאחר הדיון במעמד הצדדים. בנסיבות העניין קיימת אף בעייתיות מיוחדת באשר למתן הצו שהתיר כניסה לסוכניות ותפיסת נכסים שנמצאו בהן. מהבקשה למתן סעד זמני שהגישה המשיבה לא ברור אם רצתה בסעד של מינוי כונס נכסים זמני או בסעד של מינוי תופס נכסים זמני (המשיבה ביקשה "לתפוס" את הציוד שהיה בידי המבקשים אך סמכויות תפיסת נכסים ניתנות גם לכונס נכסים זמני). ואולם מכל מקום, הצו שניתן למשיבה אינו מתיישב עם הוראות תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן - תקנות סדר הדין האזרחי). כך בין היתר, ספק אם הציוד שביקשה המשיבה לתפוס הינו מסוג הנכסים שלשם תפיסתם ניתן למנות תופס או כונס נכסים זמני (ראו, תקנה 387א(ד) ותקנה 387ב(א) לתקנות סדר הדין האזרחי). כמו כן, המשיבה לא ביקשה וממילא לא מונה כל אדם ספציפי לשמש כתופס או ככונס נכסים; לבקשה למתן צו זמני לא צורפה הסכמה של תופס נכסים או כונס נכסים כנדרש בתקנה 365(ו) לתקנות סדר הדין האזרחי; בית המשפט אף לא הורה על הפקדת ערובה או ערבות כלשהי. מכל מקום, כאמור, בית המשפט המחוזי ביטל סעד זה לאחר הדיון במעמד בעלי הדין ובצדק עשה כן.

16. אשר לבקשת רשות הערעור השנייה, ככל שהיא נוגעת להקפאת המכרזים, הרי משהגעתי למסקנה כי לא ניתן להשיב את המצב לקדמותו, אין מקום לקבלה. בכל הנוגע לתשלום תגמולי חודש ינואר 2006, צודקים המבקשים בטענה כי בית משפט קמא טעה משלא התייחס לחלקה זה של בקשתם. יחד עם זאת, שאלת זכאותם של המבקשים לתגמול מחייבת בירור עובדתי, שלא ניתן לעשותו במסגרת קיבוצית המתייחסת למבקשים כולם. כטענת המשיבה, מקימים לה ההסכמים בינה לבין המבקשים זכות קיזוז בנסיבות מסוימות. על כן, לא ניתן ליתן צו זמני גורף ומן הראוי כי בקשות לסעד הנוגע לתשלומים המגיעים לסוכן זה או אחר יתבססו על תשתית עובדתית מפורטת הנוגעת להתחשבות שבין המשיבה לבין אותו סוכן. כל זאת, בסייג אחד: בתשובתה לבקשת רשות הערעור השנייה טוענת המשיבה כי היא זכאית לעכב בידיה כספים המגיעים לסוכנים עימם סיימה את התקשרותה כל עוד לא נערכה ההתחשבות הסופית עימם. במועד בו הוגשה התשובה טרם נערכה התחשבות זו. בהנחה שעד למתן פסק דין זה טרם נעשה כן, על המשיבה לערוך את ההתחשבות הסופית עם הסוכנים האמורים, בהקדם האפשרי. בהתבסס על תוצאותיה של ההתחשבות, יוכלו המבקשים שימצאו לנכון לעשות כן, לשוב ולפנות לבית המשפט בבקשה מתאימה.

17. המבקשים הגישו שלוש בקשות לפי פקודת ביזיון בית המשפט בטענה כי המשיבה הפרה את צו עיכוב הביצוע שניתן בבית משפט זה ביום 7.4.06. הבקשות מפרטות שורה של הפרות נטענות לגבי מספר סוכנויות. טענות נוספות בדבר הפרות מצד המשיבה נטענו על ידי המבקשים בהזדמנויות שונות גם בכתבי טענות אחרים שהגישו במסגרת בקשות רשות הערעור דנא. כל אחת מטענות אלה מחייבת בירור עובדתי והכרעה לגבי עניינו של סוכן ספציפי. בירור שכזה לא ניתן לערוך בגדרן של בקשות רשות הערעור. הלכה היא כי הליכי אכיפה לפי פקודת ביזיון בית המשפט מיועדים מעצם טבעם להתברר במהירות וביעילות ואין מקום להפוך את הדיון בהם למשפט מלא עם ראיות ועדויות. לאורה של הלכה זו נקבע כי לא ניתן לאכוף צווים שאינם ברורים על פניהם במסגרת הליכי ביזיון בית משפט (רע"א 4231/90 אתת טכנולוגיה (1985) נ' מכ"ש - מפסקי כרם שלום, פ"ד מה(1) 617 (1990); בר"מ 4717/06 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' עיריית קריית אתא (טרם פורסם, 6.8.2006)). בדומה, לא ניתן במקרה דנא - בגדרו של הליך שהוא למעשה הליך מעין קיבוצי - לברר בקשה פרטנית לפי פקודת ביזיון בית המשפט.

18. לפיכך מתקבל הערעור בחלקו, כאמור לעיל. המשיבה, אשר מבחינות שונות לא פעלה כמצופה מגוף ציבורי או מעין-ציבורי במעמדה, תישא בשכר טרחת עורך דין בסך 50,000 ש"ח.

ש ו פ ט

השופטת מ' נאור :

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת א' חיות :

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' גרוניס.

ניתן היום, כ"ג בתמוז התשס"ז (9.7.2007).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

C:\FaxDin\Target\Courts\Result\247906_2.rtf